

COMMENTAAR

Terug naar vaste, onafhankelijke verkenner?

DE CHAOS BIJ DE AFGELOPEN FORMATIE was te wijten aan de verkenners Annemarie Jorritsma en Kajsa Ollongren. We weten niet of de aantekening 'Pieter Omtzigt: functie elders' van hen kwam. Maar het feit dat er onder hun gespreksleiding al zo ver werd doorgesproken over individuele Kamerleden toont aan dat ze hun boekje ver te buiten gingen.

Henk van der Laan verwoordt de mening van het Friesch Dagblad

De functie van verkenner in de kabinetsformatie is gecreëerd nadat de Tweede Kamer besloot om de koning uit de formatie te halen. Voor 2012 benoemde het staatshoofd na de verkiezingen, op basis van advies van alle verkozen lijsttrekkers, een informateur die een coalitie met een werkbare meerderheid moest onderzoeken. De Kamer wilde vanaf 2012 het heft in handen nemen. Maar de nieuwe Kamer wordt pas een week na de verkiezingen beëdigd. Wie gaat dan in de eerste ronde de adviezen aanhoren en een informateur aanwijzen? Dat werd een 'verkenner'; meestal een ervaren, maar nu niet verkozen, politicus van de grootste partij.

Dat is tegenstrijdig, want een politicus gaat altijd politiek bedrijven, terwijl de verkenner bedoeld was als een onafhankelijk iemand die alle opties op een rij zet waaruit vervolgens een Kamermeerderheid eentje kiest. De Kamer vroeg de Raad van State om advies. Die adviseert nu de Kamer om de positie van verkenner te geven aan een persoon via een vastgelegde procedure, of het verkennerschap te verbinden aan een ambt. De Raad van State geeft de voorkeur aan die laatste optie, bijvoorbeeld door de voorzitter van de Eerste Kamer of de vicevoorzitter van de Raad van State verantwoordelijk te maken.

Het is in elk geval een goed idee van de Raad van State om het verkennerschap te verankeren in een vaste procedure. Dat voorkomt partijpolitieke spelletjes. Al blijft partijpolitiek nooit echt ver weg: senaatsvoorzitters en vicevoorzitters van de Raad van State zijn toch ook prominente partijpolitici.

CDA, ChristenUnie en SGP wisten meteen een onafhankelijke ambtsdrager: de koning. Die zou dat inderdaad uitstekend kunnen en is ook echt onafhankelijk. Er is alleen een nadeel: het is niet goed voor de monarchie wanneer de koning politieke keuzes moet maken. Vroeger kon dat nog wel, maar de vraag is of het volk dit nu nog accepteert. Een rol in de formatie maakt de positie van de koning kwetsbaar voor kritiek en het verwijt dat hij niet boven de partijen staat. Hoe dan ook zal de Kamer snel werk moeten maken van het advies van de Raad van State. Een beter verkennersprotocol maakt de kabinetsformatie transparanter en eerlijker, en dat is nodig ook. Helaas komt het advies te laat om de zaak nog voor de komende formatie geregeld te hebben. In elk geval is de Kamer gewaarschuwd voor hoe het niet moet.

hoofdtredactie@frieschdagblad.nl

Het is niet goed voor de monarchie wanneer de koning politieke keuzes moet maken

FRYSLÂN

Stadsklooster moet plek worden met breed aanbod zingeving

Het nieuwe stadsklooster dat in de Grote of Jacobijnerkerk komt, moet een plek worden met een breed bezinningsaanbod met onder meer ook concerten en lezingen, zegt Jan-Jaap Stegeman. Dat moet zo goed gaan draaien dat commerciële en zakelijke bijeenkomsten niet meer nodig zijn voor de exploitatie.

OVERNAME KERKGEBOUW

Lodewijk Born

Er moet nog heel wat water door het kanaal", zegt dominee Jan-Jaap Stegeman, die al sinds 2020 bezig is met de ontwikkeling van het Stadsklooster, zoals de naam luidt. Hij is de initiatiefnemer van het idee en predikant in de Grote of Jacobijnerkerk, die afgestoten wordt door de Protestantse Gemeente Leeuwarden.

Dat er nu zicht is op een daadwerkelijke partner, vindt hij verheugend. Ook omdat zo de toekomst van de Grote of Jacobijnerkerk gewaarborgd is en het niet in handen komt van een commerciële partij „die van alles met dit gebouw zou kunnen gaan doen, waar je dan geen invloed op hebt”.

Er zijn al diverse presentaties geweest op gemeenteavonden en er is zelfs - in opdracht van de Leeuwarder PKN-gemeente - een ontwerp gemaakt door Adema Architecten, om nevengebouw De Kosterij grondig te verbouwen. „Maar gezien de tonnen die dat kostte, is dat niet concreet geworden.” Ook omdat de financiële situatie van de kerkelijke gemeente

zodanig was dat dit niet kon.

Nu is in de Maatschappij van Welstand een mogelijke overnamepartner gevonden die de droom wel kan verwezenlijken. „Er is een intentie-overeenkomst gesloten. Die houdt in dat we samen onderzoeken of we tot een definitieve overeenkomst kunnen komen.” Als dat convenant er ligt, kan de overname doorgaan.

De Maatschappij van Welstand is een vereniging die in 1822 begon met de materiële en geestelijke ondersteuning van protestantse boerengedinen in Brabant. Ze is nu uitgegroeid tot een charitatief vermogensfonds dat in het hele land initiatieven ondersteunt 'die kwetsbare mensen weer op eigen benen zetten, kerken vernieuwen, levensbeschouwelijk onderwijs versterken en de landbouw verduurzamen'. In Fryslân ondersteunden ze bijvoorbeeld al het Straatpastoraat in Leeuwarden, Present Smalingerland en is er geld gestoken in Pioniersplek De Plaats op Ameland.

„De studentenpastores - mijn collega

Dominee Jan-Jaap Stegeman, initiatiefnemer van het Stadsklooster, in de Grote of Jacobijnerkerk. Foto: Marchje Andringa

Petra Prins en ik - vervullen een voortrekkersrol bij het inhoudelijk vormgeven van de plannen voor het Stadsklooster. Ons voorbeeld is Nieuw Sion in Diepenveen. Waar de vroegere Abdij Sion, een cisterciënzerabdij van trappisten, ook een nieuwe invulling heeft gekregen. Sinds het lanceren van het idee in 2020 van het Stadsklooster hebben we al circa honderd studenten korter of langer laten meedenken over het project. Daar zaten bouwkundigen bij, maar ook studenten van de Hotelschool, Leisure & Events en economen. Dat blijven we ook de komende tijd doen.”

Het vormen van een woongemeenschap is een van de pijlers voor het Stadsklooster, dat tegelijk opgaat met de herontwikkeling van de Grote Kerk, aldus Stegeman.

De Maatschappij van Welstand steunt al pioniersplekken en specifieke projecten gericht op jongeren. „Ze hebben uitgesproken dat ze nu graag willen investeren in monastieke plekken in Nederland. Wij hopen ook dat het Stadsklooster bij mag

dragen aan de revitalisering van de kerkelijke gemeente. Er moet een kruisbestuiving ontstaan tussen het Stadsklooster en de wijkgemeente De Jacobijner.”

Met de functie van Stadsklooster gaat de Grote Kerk terug naar „de oorspronkelijke geschiedenis”, zo vertelt Stegeman. De kerk maakte oorspronkelijk deel uit van het in 1245 gestichte Dominicanerklooster. Dit werd gesticht door de volgelingen van Dominicus (circa 1170-1221), die Dominicanen en ook wel Jacobijnen werden genoemd. De kerk is het oudste gebouw van Leeuwarden en de hoofdkerk van Fryslân.

GRAFKELDER

De monumentale kerk in Leeuwarden is een icoon in de provincie. Eeuwenlang zijn de leden van de Friese Nassaus in de Grote kerk begraven. De Friese stadhouders zijn de rechtstreekse voorouders van het Koninklijk Huis. Leeuwarden behoort met Delft en Breda tot de drie steden met een koninklijke grafkelder.

In 1580 toen de rooms-katholieke eredienst in Fryslân werd afgeschaft, werd de kerk aan de protestanten toegewezen. Sindsdien is de Grote Kerk eigendom van eerst de hervormde gemeente en nu de Protestantse Gemeente in Leeuwarden.

Naast kerkdiensten en kerkelijke activiteiten vinden er ook nog tal van andere evenementen plaats. Van uitvoeringen van de *Matthäus-Passion* tot de opening van het academisch jaar van de Campus Fryslân van de Rijksuniversiteit Groningen, maar ook bedrijven die de kerk huren. Ook de kerstsamenzang van het *Friesch Dagblad* wordt er gehouden.

Het is de bedoeling dat er straks een eigen bestuur komt dat leiding gaat geven aan het Stadsklooster. Het uitgangspunt van het klooster is dat het een plek van bezinning, ontmoeting en verbinding wordt voor de stad. „We willen wat er aan activiteiten plaatsvindt het liefst in lijn brengen met die monastieke doelstelling. Dan is het maar de vraag of een zakelijke bijeenkomst van bijvoorbeeld

Met het Stadsklooster gaat de Grote Kerk terug naar de oorspronkelijke geschiedenis

de Rabobank daar bij past - en of we dat moeten willen.”

Dat is een van de punten die meegenomen wordt, ook in de gesprekken met de Maatschappij van Welstand. Stegeman kan zich goed voorstellen dat veel van de huidige concerten prima bij het Stadsklooster zouden kunnen passen.

NIJKLEASTER EN JABIXSHÛS

Al toen de eerste plannen ontstonden, zijn er gesprekken geweest met onder meer Nijkleaster in Jorwert en Stadsklooster Jabixshûs in Leeuwarden. „Beide staan positief tegenover ons initiatief”, zegt Stegeman. „Hoe we ons tot elkaar gaan verhouden, moeten we zien als het allemaal concreter wordt. De intentie is dat we elkaar als belangrijke samenwerkingspartners zien.”

De naam 'Stadsklooster' is voorlopig ook een werktitel, die overigens al veel gebruikt wordt. Stegeman: „Of er nog een andere naam komt is een van de honderd vragen waar we ons nog over moeten buigen.”